

Jegersberg Gård Rehabiliterings- og kompetansesenter 07.01.15

En status rapport fra Jegersberg gård rehabiliterings- og kompetansesenter som beskriver:

- En rehabiliteringsmodell ulikt alt annet (en kortfattet oppsummering innledningsvis)
- En liten fordypning i de virkningsfulle elementene rehabiliteringsmodellen til Jegersberg gård er bygget på: tid, fellesskap, mentorordning og kvalifisering
- Presentasjon av målgruppe og hvor Jegersberg gård befinner seg i tiltakskjeden
- En gjennomgang av rekrutteringsarbeidets strategier i trinn 1 og videre planlagt arbeid for trinn 2/3.
- Samhandling i alle ledd

Innholdsfortegnelse

Ulikt alt annet	3
Samhandling.....	3
De virkningsfulle elementene	4
Tidsaspektet.....	4
Fellesskapet:.....	6
Mentorordningen.....	10
Utvikling av mentorrollen.....	11
Individuell plan	11
Kvalifisering.....	12
Daglig leder om drift av gården:	18
Beskrivelse av målgruppe og tiltakskjede før innflytning.....	20
Grensesnitt til andre deler av tiltakskjeden for rusavhengige	21
Hvordan bli beboer på Jegersberg Gård	24
Rekrutteringsarbeidet	26
Samhandling	28
Litteraturhenvisning.....	37
Vedlegg.....	38

Ulikt alt annet

Jegersberg gård rehabiliterings- og kompetansesenter er et rehabiliteringstilbud for rusavhengige. Det består av et mentorbasert fellesskap av mennesker som bor og arbeider sammen. På Jegersberg får man bruke den tiden man trenger for å lære seg å leve et rusfritt liv.

- Et rusfritt bofellesskap og en jobb – så lenge man trenger
- Forretningsdrift – næringsliv – entrepenørskap!
- Basert på mentorordning. Egenerfaring som ressurs i rehabiliteringsarbeidet.
- Inspirert av det rusfrie samfunnet "SanPatrignano" (Italia) <http://www.sanpatrignano.org/en> og "Basta" (Sverige) <http://www.basta.se>
- Fellesskapet på Jegersberg for resten av livet
- Målgruppe fra alle ledd i tiltakskjeden for rusavhengige
- Rus og medikamentfritt
- Et alternativ for LAR pasienter som er anbefalt en ned- og ut-trapping.

Samhandling

- Et rehabiliteringstilbud drevet gjennom et interkommunalt samarbeid mellom fem kommuner: Kristiansand, Søgne, Vennesla, Songdalen og Lillesand.
- Betydelig kommunal satsing på rusfeltet og i tråd med samhandlingsreformen
- Pionerarbeid på hvordan samhandling foregår i alle ledd: 1.linje, spesialisthelsetjenesten, brukerorganisasjoner, private og ideelle organisasjoner, næringsliv, universitet, interkommunalt samarbeid, husbanken
- Sikrer samtidige og helhetlige tjenester

Våre virkningsfulle elementer i rehabiliteringen: tid, fellesskap, mentor og kvalifisering. Vi har gode rehabiliteringsresultater. Det virker å:

- ✓ Spleise næringsliv og rehabilitering
- ✓ Få ansvar, tillitt og eierskap
- ✓ Bygge egne ressurser - være fører i mitt eget liv
- ✓ Bruke egenerfaringskompetanse som oppfølgingsressurs

Jegersberg gård er ikke en institusjon, men en bolig. Ved å flytte inn på Jegersberg gård, flytter man inn i et felleskap av rusavhengige som i dag lever et rusfritt liv og er aktive i arbeidslivet. Fellesskapet på Jegersberg gård er sentrale i oppbyggingen av gården; drift, bedriftene, rekrutteringen, rehabiliteringen og identiteten vår. Sammen jobber vi mot felles mål, både for den enkelte og for fellesskapet. Vi er opptatt av hvem man vil bli, ikke hvem man har vært. Fokuset vårt er på ressurser og mulighetene til å vokse. *Jeg er.*

De virkningsfulle elementene

Prosjektarbeidet i forkant av Jegersberg gård utviklet en modell for rehabilitering ut i fra som er kjent og ansett som gode virkemidler i et rehabiliteringsarbeid. Erfaringer fra San Patrignano i Italia og Basta i Sverige har vært viktige erfaringsbaserte kilder. Det er enkelte elementer som gjennom dokumentasjon og undersøkelser i prosjektet har fremstått som så sentrale, at de har blitt grunnmuren i modellen: Tid, kvalifisering, fellesskap og mentorordning (Kylland 2010).

Tidsaspektet

For personer som har ruset seg så og si hele sitt liv, kan behovet for habilitering være like viktig som rehabilitering. Mange har liten erfaring med å mestre livet. Det er ikke mulig å “re-habiliteres” tilbake til noe man kanskje aldri har hatt. Spor- Vestfold setter søkelys på dette i rapporten som nylig er publisert “Psykososial rehabilitering av Rop-Pasienter: Hva er’ e vi driver med?” (Prosjektrapport Spor Vestfold). En av deres funn i prosjektet er at vellykket rehabilitering krever langsiktig perspektiv og robuste allianser:

“Skal arbeidet med RoP-pasienter lykkes, må det legges til rette for å få trygge, varige og robuste, terapeutiske relasjoner med mulighet for oppsøkende, boligbasert og nærmiljøbasert innsats. Det er for knapp tilgang på egnede boliger i kommunene.”

Beboerne som ønsker et tilbud som Jegersberg gård og takker ja til et slikt tilbud, har ofte forsøkt mye før: Langtidsbehandling er forsøkt. Utredninger er ofte gjennomført. Det å bo i bolig med hjelpetiltak fra kommunen er forsøkt. Jegersberg gård er for dem som trenger

tid, gjerne etter fullført behandlingsløp, til å være i trygge og rusfrie rammer - hvor de kan starte hverdagen i sitt nye rusfrie liv.

- ✓ Dette er et rehabiliteringstilbud til dem som ønsker å gi seg selv tid til å lære å leve et rusfritt liv over tid.
- ✓ Vi har en bevissthet rundt at det å bli rusfri går i faser.
- ✓ De trygge rammene med et sterkt felleskap, krav om rusfrihet og forventninger om arbeid og aktivitet - gir en struktur og trygghet når tidene med rustanker måtte komme.

“Det tar tid å lære seg å leve et rusfritt liv. Man må gi slipp på det gamle livet og spesielt mye av nettverket sitt. Man må lære mye for første gang. Jeg sammenligner det ofte med å skulle ta en utdanning: det tar tre år å bli en sykepleier. Det tar lang tid å bli trygg på seg selv, få et nytt nettverk, ny døgnrytme, organisere hjemmet, lære å lage mat, lære å arbeide og lære å være sosial med din nye identitet. Jegersberg gård er for deg som opplever å trenge å bruke tid, som gjerne har forsøkt mye annet før. “

Vår erfaring er at motivasjon i forhold til tid er veldig forskjellig fra person til person. Det oppleves for noen som en lettelse. Ikke noe press på å skulle fikse livet innen en tidsfrist og “avslutningsdato.” For andre har det vært mye å si ja til. De som har flyttet inn på Jegersberg gård har gjort en avtale med seg selv, om at de trenger denne tiden - med visshet om at annet ikke har fungert tidligere. Et eksempel på dette kan være: det har vært vanskelig å flytte inn i egen bolig, etter ett år i behandling. En har lært seg masse verktøy til å holde seg rusfri, men døgnet har 24 timer og man har gjerne ikke bygget seg nytt nettverk. Det kan være en meget krevende og ensom tilværelse for noen.

“Det med tid er det viktigste for meg. Det at det ikke er noe slutt dato for når jeg skal være klar til å flytte ut. Jeg kan flytte ut når jeg selv er klar. Det er trygt.”

“Det tar tid å bygge et helt nytt liv.”

“Nå vet jeg at jeg er “reddet” når jeg har kommet hit, at jeg har gitt meg selv tid til å bygge et helt nytt liv – nå vil jeg klare meg.”

I rekrutteringsarbeidet er vi tydelig på det med tidsbegrepet: vi formidler de må ha en instilling og et behov for å bruke lang tid i rehabiliteringen sin. Videre viser vi til vår erfaring: at motivasjon ifht tidsbegrepet er også noe som “vokser på deg etter du flytter inn i fellesskapet.”

“Det tar den tiden det krever. Folk tror det kan gå fort, men... Det handler om erfaring. En innser etter hvert at det tar den tiden det tar. En må bestemme seg.”

Espen Arnevik, leder av Nasjonal kompetansetjeneste for tverrfaglig spesialisert rusbehandling, har uttalt seg om viktigheten av tidsbruk (www.aftenposten.no):

“Det er viktig at vi innser at ulike pasienter trenger forskjellige tilbud, med ulik intensitet. Vi må nok i større grad se på rusavhengighet som en kronisk lidelse, ikke noe man er ferdig med etter én behandlingsrunde med en ettervernperiode. Det kan ta mange år før den enkelte mestrer sitt rusproblem.”

Fellesskapet:

Forarbeidene til Jegersberg gård beskriver at fellesskapet og en systematisk mentorordning skal bistå den enkelte til å kunne utvikle en ny rusfri identitet, som kan fungere på lang sikt.

“Jeg har fått feste. Et sted å utvikle meg.”

Fellesskapet er grunnmuren til Jegersberg gård. Vi opplever det som optimalt at de som flytter inn har fått den tette oppfølgingen som modellen og prosjektrapporten formidlet: *mentor ved siden av - “skulder ved skulder”* i hverdagens gjøremål og arbeidsoppgaver på gården. Det har vært viktig å bygge opp mentorordningen i fellesskapet gradvis, for deretter å kunne realisere målet med å rekruttere nye mentorerer i fellesskapet. Dette er en prosess og metodikk som tar tid –fordi menneskene som har startet sitt rehabiliteringsløp må først skal få rom og tid til å jobbe med seg selv og sin rehabilitering i fellesskapet: være rusfri over tid, bygge opp selvtilitt, oppleve mestring i arbeidslivet.

Fellesskapet og grunnmuren har måttet gradvis bygges - for å ivareta de virkningsfulle elementene modellen til Jegersberg gård bygger på. Beboerne skal også drive og styre gårdens prosjekter. Grunnmuren må bygges solid med en troskap mot rehabiliteringsmodellen.

Fellesskapet på gården anno januar 2015:

Fellesskapet på gården er sterkt. Beboerne på gården er trygge og i solide rehabiliteringsløp. Siden oppstart har nå mange erfaringer som gjør at vi vokser oss sterkere videre. Det er en indre justis i fellesskapet som er unikt og har resultert unike resultater så langt: det har ikke vært en rusepisode på gården og ingen har flyttet ut på grunn av rus.

“Jeg finner ut hvem jeg er når jeg jobber med andre. Jeg utvikler meg og identiteten min i flere runder.”

“I fellesskapet ser man andre, da er det lettere å gjøre noe med det. Vi backer hverandre - jeg trenger det.”

Fellesskapet endrer seg for hver beboer som flytter inn. Jo større fellesskapet har blitt, jo mer struktur og rutiner former det seg. I husmøter gjennomgås gårdens økonomi, behov for rutiner eller gjøremål. I inspirasjonssamlinger er fellesskapet med på å forme mentorrollen, blir coachet på å tørre å tre frem og hvordan vi som fellesskap ønsker å ta vare på og ta i mot nye kollegaer som flytter inn. I slike samlinger blir også fellesskapet evaluert

- hva er bra og hva kan vi bli bedre på
- hva var viktig når jeg flyttet inn som ny
- hva var utfordrende
- forberedelse på å ta i mot nye kollegaer og kompiser

(jf vedlegg: *Inspirasjonssamling 4*)

Rehabiliterer seg sammen med andre

Det å bo i et fellesskap, samtidig som man jobber med å trene seg på å leve et rusfritt liv, gjør det mindre ensomt. Det å rehabiliterer seg sammen med andre, er noe vi vet virker.

Gerd Helene Irgens, avdelingsleder ved Bergensklinikkene uttalte følgende på Sørlandets kjønnskonferanse 14.11.14: *Ensomheten er hyppigste årsak til tilbakefall i rus. Rusen må erstattes med noe meningsfulle gjøremål og meningsfulle relasjoner.*

(Sørlandets kjønnskonferanse, Kristiansand 14.11.14.)

“Det med fellesskapet er utrolig viktig for meg. Forrige gang jeg sonet hadde jeg det så utrolig fint med et par andre. Vi tøyset med at hvis vi flyttet ut og i et hus sammen etter soningen, så kanskje vi ville kunne klare livet på utsiden.”

Leder av Stortingets Helse og omsorgskomitee, Kari Kjørnaas Kjos, innledet på Fagrådets årlige ruskonferanse i år med å vise til: hvor krevende det er som rusavhengig å “snu ryggen til alt,” for så å være alene og fremmed i en ny verden. Ved å være i starten av sitt rehabiliteringsløp er må veldig mange også kjempe med ensomheten og det sosiale aspektet er mangelfullt. Kjørnaas Kjos viste til den store problematikken som må håndteres i for fagfeltet i rus: de som velger å startet et nytt og rusfritt liv er ofte totalt uten nettverk og også da i noen tilfeller pårørende som enten er borte, ikke en ressurs eller de er blitt slitt ut.

(Fagrådets nasjonale ruskonferanse, Trondheim 5. November 2014.)

Fellesskapet med beboere og mentorer er det mye kraft i. Alltid noen å spise med, si god morgen til, tøyse med, arbeide med og være frustrert med. Ved å bo i et fellesskap tett med andre, får man øvet seg i å være sosial. Den sosiale treningen er utrolig viktig og noe man ofte tar for gitt. Det å kunne småprate ved måltider om vær og vind, være sammen med andre uten å være ruset og ikke minst det å trene seg på å få og gi tilbakemeldinger. Fellesskapet blir på mange måter den nye familien din. Vi er både “søsken”, kollegaer og venner. Vi fokuserer daglig på å bygge fellesskapet sterkere. Dette kan være en krevende øvelse. Her er mentorene i fellesskapet primus motorer for å utfordre på å tørre å gi

hverandre tilbakemeldinger og ikke minst veilede. Fellesskapet er det som skal holde deg rusfri, gi deg det nye livet, være der når de tøffe dagene kommer og være heiagjengen din.

«Tidligere i livet har vi som rusavhengige vært styrt av at man bare skal HA hele tiden. På Jegersberg gård må man gi tilbake til fellesskapet, noe som også gir en selv vekst.»

Det eksterne fellesskapet / Nærmiljø

Vi har et mål om at byen og nærmiljøet skal få en opplevelse av Jegersberg gård. Vi har et godt forhold til våre nærmeste naboer. Fellesskapet trener fast på Spicheren og har et tett samarbeid med Uia. Vi har hatt studenter på feltstudier ved flere anledninger og Uia sitter i styringsgruppen til Jegersberg gård. Vi samarbeider med NAV og har flere i praksisarbeid i forretningene. Frivillige har også meldt sin interesse i å arbeide på Jegersberg gård.

Det har vært vurdert som hensiktsmessig at fellesskapet har hatt "ro" til å bygge den viktige "grunnmuren" det første driftsåret. Invitasjon av frivillige i arbeid på gården har dermed vært styrt gradvis.

Etter at fellesskapet har fått tid til å feste seg, har vi gradvis invitert lokalsamfunnet inn på gården gjennom flere tiltak. I vår tok vi i mot barnehager og viste dem gårdens dyr (hester, høner, hunder og lam). Ved sommerferiestart var vi verter for 100 glade og spente skolebarn når Gimletroll med Trine Mjåland i spissen, arrangerte idrettsdag. På sikt ser vi for oss at vi kan inkludere lokalsamfunnet også med å tilby en liten cafédrift/utsalg i Jegersberg turområdet i helgene, arrangere markeder og/eller lage til en bål plass som både barnehager, skoler og andre turgåere kan bruke (jf vedlegg handlingsplan 2015).

Selv om fellesskapet på mange måter oppleves som skjermet "på landet" og trygt, oppleves det også som at vi bor sentralt. Det er mye besøk på gården og det går hundrevis av turgåere forbi hver dag. Det er kundetilstrømming daglig i stall og hundedagis. Vi har hatt omvisninger på gården. I helgene er det mange som tar turen innom gården for å titte på hestene og hønene. Det er et meget positivt og trygt miljø og vi

får stadig skryt av turgåere over hvor fint det er blitt når vi nå har utarbeidet og forskjønnert området i halvannet år.

Mentorordningen

Mentor har en meget sentral rolle i rehabiliteringen på Jegersberg gård. Før innflytning får man tildelt en mentor. Tildelt mentor har kommet langt i sin egen rehabilitering, kjenner gården godt, er aktiv og en bidragsyter i fellesskapet. Mentor er tett på beboer, spesielt den første tiden. Man beholder sin egen mentor, når man blir mentor selv. Mentorgruppen har hovedansvar i oppfølgingen i rehabiliteringen til den enkelte og er representert i alle prosesser som foregår i driften av Jegersberg gård: rekruttering, rehabilitering, arbeidslag, oppfølging internt og samarbeid eksternt.

“Det er brukerkompetansen som utgjør den største erfaringskapitalen i modellen; en reinvestering i form av at den enkelte rusfrie som mentor bidrar til å korte veien mot rusfrihet for en annen er god økologi både på individ- og systemnivå.”

(Kylland 2010.)

Fellesskapet har selv vært med på å definere mentorrollen i inspirasjonssamlinger:

Jeg er klar når jeg

- *bidrar sosialt og tar ansvar i fellesskapet 24 / 7*
- *er klar til å ta vare på og «se» andre enn meg selv og mitt rehabiliteringsløp*
- *tør å være et forbilde og dele av min egen erfaring i rehabiliteringen*
- *viktigst av alt – sammen med fellesskapet:
ta i mot den nye vennen og kollegaen vår:
inkludere, oppmuntre, utfordre og «gå ved siden av»*

(jf vedlegg Inspirasjonssamling 4)

Utvikling av mentorrollen

Utviklingen av mentorrollen har foregått på flere måter. Blant annet gjennom tillitspersonsforsøket som ble lansert i 2008 som et konkret tiltak i regjeringens opptrappingsplan på rusfeltet (2007 – 2010). Kristiansand var en av deltagende kommuner som ble følgeevaluert gjennom en 3 års periode i forsøket. I partnerskap med bruker- og pårørendeorgansisasjonen A-larm utviklet kommunen Likemannsprosjektet, hvor bruk av erfaringsbasert kompetanse som en del av målrettede rehabiliteringsløp for unge ble utprøvd. I tillegg tok prosjektet sikte på å utvikle nye metoder for koordinering og bruk av Individuell plan til målgruppa. Erfaringene ble direkte overført i Jegersberg gård rehabiliterings- og kompetansesenter.

Arbeidet som likemann og mentor har mange fellestrekk: Den tidligere rusavhengige bruker sin erfaringskompetanse til hjelp for andre.

Det har også vært et samarbeid mellom likemenn i A-larm og mentorer på gården. Det er blant annet utarbeidet et likemanns-dokument i forarbeidet til Portalen (jf vedlegg likemannsdokumentet). Samarbeidet om dette fortsetter videre nå som Portalen har gått over i drift. Blant annet ser vi for oss å arrangere et felles seminar med fokus på videre utvikling av mentor/likemann rollen som metode. Se nedenfor i eget avsnitt for mer informasjon om Portalen.

Individuell plan

Ved innflytning på gården får man en koordinator som har ansvar for å koordinere hjelpebehov sammen med hjemkommune og øvrig hjelpeapparat. Det etableres en ansvarsgruppe som følger beboernes rehabiliteringsløp og utvikling underveis i faste møter. Alle beboere i dag har en Individuell plan hvor deres individuelle målsetninger i rehabiliteringen nedtegnes. Kvalifiseringsløpet til den enkelte forankres i denne planen og i ansvarsgruppearbeidet hvor samhandlingen rundt den er satt i system. Alle som bor på Jegersberg gård har en Individuell plan.

Kvalifisering

Kvalifisering er et nøkkelord ved Jegersberg gård. Vi kan snakke om to typer kvalifisering: sosial kvalifisering og arbeidskvalifisering. Målsetting for begge begrepene er at den enkelte skal bli rustet for et godt, varig rusfritt liv.

Sosial kvalifisering

Sosial kvalifisering definerer vi som blant annet: sosiale koder, felleskap, språk, uttrykk, holdning, matlaging, økonomi, hva snakker “vanlige folk” om? Les mer om dette i avsnittet under. “Kvalifisering til: det nye livet og arbeidslivet.”

“En ting er å begynne å jobbe igjen, “alle” kan jobbe når de blir rusfrie – en annen ting er å lære seg å kommunisere på en helt ny måte. Tørre å stå i relasjoner og lære seg tåle konflikt – uten å ty til gamle metoder.”

(Foredrag Basta sitt 20 års jubileum mai 2014)

Arbeidskvalifisering

“Vi får ansvar her. Arbeidsoppgavene styrker selvfølelsen. Hva jeg ønsker å bli? Først må jeg jobbe her, være her. Finne ut av meg selv. Jeg tror jeg vil jobbe med mennesker. Det føles som vi blir satset på.”

Fra du flytter inn på Jegersberg gård er du aktiv i arbeidslivet. Arbeidsdagen på gården starter 07.00 når hundedagis åpner og hestene skal få frokost i stallen. Arbeid er et redskap for å få i gang en personlig utvikling. Gjennom å få tillitt og ansvar i arbeidet bygges selvtillitt. Ved å være en ressurs, bli stilt krav til, få tillitt og ansvar – tør man gradvis også å få håp og tro på seg selv igjen. Ved å jobbe sammen med andre får man også trene på å gi tilbakemeldinger, delegere, tåle å stå i eventuelle konflikter eller uenigheter.

Kvalifiseringsløpet til den enkelte

Kvalifiseringsløpet til beboerne på Jegersberg gård går i faser. I starten av et rehabiliteringsløp fra innflytning og i det første året, jobber man i gårdsdriften. Det er viktig "å få lande" i sitt nye hjem og i fellesskapet. Man skal få bruke *tid på å få fotfeste*, bli trygg, bygge selvtillit og etablere rammene i sin nye rusfrie identitet.

Ved å jobbe på Jegersberg gård, får man stor variasjon i arbeidsoppgaver. Det er fokus på rutiner, planlegge og gjennomføre arbeid som planlagt. Fra innflytting har man fulle arbeidsdager og utfører arbeid ut i fra sitt potensiale.

Kvalifisering til: det rusfrie nye livet og arbeidslivet

Det første året i man bor på Jegersberg gård er man i en tidlig fase av sitt nye rusfrie liv. Det er mye man skal rehabilitere: være en aktiv deltaker i samfunnet, fysisk og psykisk helse, rusmestring, ernæring, trene på å kommunisere på en kanskje helt ny måte enn tidligere, stå i relasjoner og bygge relasjoner / nettverk. Det å være i arbeid og deltaker et arbeidslag er et virkemiddel som forsterker rehabiliteringen til beboerne på en positiv måte. Treningen på å leve et rusfritt liv, gjennom å være en arbeidstaker og en del av et arbeidslag – gir identitet og selvtillit. Fellesskapet og arbeidet på gården gir tilhørighet til gården, nærmiljøet og en identitet utenfor problemene sine. Ved å bo i fellesskapet, jobbe på gården, bli kjent med rutinene og trene på å bli mer effektiv – opplever beboerne bedring ved egen innsats i fellesskapet.

Som arbeider på Jegersberg gård har man stor grad av variasjon i arbeidsoppgaver. Oppgavene gir kvalifisering i teamarbeid, store og små prosjekter, deltakelse i planlegging og gjennomføring av prosjektene, trene på å arbeide over tid i prosesser. Arbeidet er preget av stor grad av samarbeid og å løse utfordringer i team. Som arbeider får man det ansvaret man er klar til å ta.

Deltakelse i utvikling av rehabiliterings- og kompetansesenteret.

Gjennom samlinger deltar fellesskapet i utvikling rehabiliteringstilbudets alle elementer. Deres entrepenørskap synliggjøres i alle ledd i driften av Jegersberg gård. Mentorrollen, fellesskap og grunnlag for kvalifisering utvikles. Rutiner og regler settes og endres i fellesskapet. Videre deltar i de i å sette grunnlaget for hvordan vi kan rekruttere nye

kollegaer og venner til gården. Et eksempel på dette er at de som ønsker i fellesskapet, deltar i omvisning og informasjonsarbeidet om hvordan rehabiliteringstilbudet på Jegersberg gård. Beboere fra Jegersberg gård underviser også pasienter som er innlagt på avgiftningsposten. Videre har fellesskapet laget film om som viser deres hverdag i fellesskapet og på jobb. Filmen blir vist både på konferanser og i undervisning til pasienter på SSHF når vi holder foredrag.

Jeg er en ressurs – i kraft av min egenerfaring

I sitt rehabiliterings og kvalifiseringsløp ved Jegersberg gård, bruker man seg selv og sin egenerfaringskompetanse i både informasjonsarbeid og i mentorarbeid. Det å ha en erfaring som rusavhengig og nå være i en rehabilitering – gjør også at du er en ressurs. Ved å bruke sin egenerfaringskompetanse, satt i et system hvor det er blitt et «håndtverk» og et produkt – er du en ressurs, nettopp fordi du har den fortiden og livserfaringen du har som rusavhengig. Denne ressursen er det bruk for både i å følge opp nye beboere og kollegaer og i rekrutteringsarbeidet.

Jegersberg gård driver et bredt informasjonsarbeid på individnivå hvor rusavhengige får informasjon om Jegersberg gård og rehabilitering. Disse informasjonsmøtene blir også et produkt, en motivasjonssamtale og en samtale med en person som har egenerfaring og kan motivere til endring.

”Sosialt entreprenørskap innebærer etablering av en virksomhet hvis hovedmål å løse et sosialt eller samfunnsmessige problem på en innovativ måte, ved bruk av metoder og verktøy fra forretningsverden. Ofte søker sosiale entreprenører å skape nye varige strukturer, eller systemendringer.”

[\(http://www.mn.uio.no/\)](http://www.mn.uio.no/)

Deltakelse i utvikling av forretning

Fellesskapet deltar i utviklingen av forretningene. Handlingsplanen for Jegersberg gård 2015 er et produkt av idemydringer i fellesskapet og styringsgruppen på systemnivå. I

inspirasjonssamling har det vært på dagsorden: Hvor vil vi? Hva er oppnåelig målsettinger? Målsettinger for Stall, Hundedagis og Service forankres. Videre skal nye målsettinger for sosialt entrepenørskap legges. Hva har vi lyst å utvikle videre? Entreprenørskapet i fellesskapet forankres i samarbeid med våre samarbeidspartnere (næringsliv, universitet, A-larm, Portalen, Kristiansand Eiendom, ARA m.m.).

Ved å delta i forretningsutviklingen økes eierskapet til drift og gården. Det er fellesskapets engasjement og kapasitet som styrer vårt utviklings- potensiale.

Kristiansen m.fl. (2012) har beskrevet begrepet samarbeidende planlegging: det å engasjere seg sammen med andre i et fellesskap – og sammen lære å utvikle seg og håndtere konflikter. Slike prosesser fører til at man klarer å *"bygge aksept, legitimitet og kapasitet til å håndtere nye utfordringer"* (s.279). På Jegersberg står samarbeidene planlegging sentralt og vi opplever det som en kvalitetssikring av den utviklingen vi står i som fellesskap.

Felleskapets utviklingsarbeid i forretningen skaper et grunnlag hvor vi alle har en gjensidig avhengighet av hverandre, tillit og kan samarbeide som likeverdige aktører. Uavhengig av rolle (leder, mentor, beboer) skaper man sammen vilkår for å bygge en handlingsplan i fellesskap – dette skaper eierforhold, inkluderer alle til å kunne påvirke og mobilisere.

I vår bærebjelke ligger troen på at det er vekst i å:

- ✓ få ansvar og tillitt
- ✓ være med å planlegge og deretter utføre
- ✓ ved å delta i utviklingsarbeid – også utvikle egen vekst og kvalifisering
- ✓ bygge mine egne ressurser
- ✓ få eierskap til gården og driften
- ✓ bruke min egneferfaringskompetanse - veilede
- ✓ definere egne beslutninger og mål
- ✓ ta beslutninger
- ✓ delegere oppgaver
- ✓ ta ansvar for meg selv – være fører i mitt eget liv

Arbeid bidrar til bedre helse og gir en god grunnmur for et meningsfullt liv. Ved å ha et aktivt arbeidsliv gir det også lyst og energi til en aktiv fritid og være i relasjoner. Kvalifiseringsløpet på gården gir beboerne den helheten de trenger for å få til en fullverdig rehabilitering i målet om å leve rusfritt resten av livet. Vi bygger stolthet og selvtillit.

Kvalifisering utenfor gården

Etter å ha brukt den første tiden i rehabiliteringen i jobb på gården, vil beboerne starte sitt kvalifiseringsløp utenfor gården. Det vil være individuelt når de er klar for dette. Samarbeidet med mentor og ansvarsgruppen vil gjennom sin samhandling kvalitetssikre når tidspunktet for dette er. Målet med kvalifiseringsløpene kan være veldig forskjellige. Noen har målsetting om utdanning, andre har mål om kvalifisering i ordinær virksomhet utenfor gården. Kvalifisering ut i fra sitt potensiale og ivareta tidsperspektivet, for å sikre tryggheten, er i hovedfokus. Den enkeltes individuelle plan er et viktig verktøy.

Strukturelt overordnet samarbeid på systemnivå kvalitetssikrer kvalifisering

Et rehabiliteringsløp til en rusavhengig er avhengig av, at den som trenger det, får helhetlige og samordnede tjenester. Jegersberg gård utøver bred samhandling på både systemnivå (styringsgruppe, interkommunalt samarbeidsorgan, interkommunalt inntaksteam) og individuelt nivå (ansvarsgruppe) for å kvalitetssikre både rehabiliteringsløp og forretningsdrift, og dermed også kvalifiseringsløpene.

"Det er nødvendig å sikre samhandling på tvers av faglige miljøer, brukerkompetanse, kultur, utdanning og næringsliv. Gjennom hele prosjektperioden har en vært bevisst på å bygge nettverk og etablere dialoger mellom parter som ikke tradisjonelt har stått sammen om å utvikle nye modeller og løsninger knyttet til store samfunnsoppgaver som rehabiliteringstilbudet av rusavhengige. En ser at dette er en trend og en ønsket utvikling som nettopp kan bidra til svare på noen av de fremtidige utfordringene som blant annet samhandlingsreformen skisserer."

(Kylland 2010, s. 25.)

I Jegersberg gård sin styringsgruppe er medlemmene representanter fra A-Larm, Sørlandet Sykehus avdeling for rus - og avhengighet, Universitetet i Agder, Sørlandsparken næringsforening, Kirkens Bymisjon v/Portalen, Kristiansand Eiendom og Virksomhet oppfølgingstjenester.

- ✓ Offentlig og privat sektor utvikler Jegersberg Gård. Fagmiljø, næring og brukererfaringskompetanse samhandler om å utvikle/kvalitetssikre rehabilitering, forretningsideer, visjoner og kvalitetssikring.
- ✓ Samhandling på tvers gir kvalifiseringsløpene til beboerne kvalitetsmessig innhold. Eksempelvis: muligheten for arbeidsplasser når de kvalifisert for dem etter rehabilitering på Jegersberg gård, konkrete arbeidsoppdrag, undervisning, kurs i sosialt entreprenerskap, utvikling av mentorrollen og veiledning i å være mentor, utvikling av fellesskapet, utvikling av forretningsideer, samarbeid om å arrangere konferanser/ undervisning/ julemarked/ idrettsdager/ åpen dag i stall osv.
- ✓ Fellesskapet og beboerne på gården er aktive deltakere i føringene som løftes inn i styringsgruppe, jf. Avsnittet «deltakelse i utvikling av rehabiliterings- og kompetansesenteret

Gjennom utviklings- og kvalitetssikringsarbeidet på Jegersberg gård, foregår det samhandling på en effektiv og hensiktsmessig måte. Samarbeidet på tvers av fagmiljø, næringsliv og brukerorganisasjoner skaper kvalitet i rehabiliterings- og da også kvalifiseringsløpene til den enkelte beboer.

Det er fokus på forretningsutvikling, kompetanseheving og kvalitet i rehabiliteringsløpets mange ledd

I 2014 har Jegersberg gård utviklet en stalldrift med høy kvalitet og anerkjennelse både i hestemiljøet men også av kontrollerende myndighet Mattilsynet (vedlegg mattilsynets rapport). I stallen per i dag er det 27 hester. Hundedagis har gått fra å være en forretningside til en forretning. Hundedagis er i dag fullbooket og det planlegges nå en videre utbygging. Det selges servicetjenester til private og offentlige kunder (hagestell, brøyting). Det har blitt arrangert idrettsdag for skolebarn i samarbeid med Gimletroll, vi har hatt barnehager på besøk for omvisning på gården og hilse på dyrene. Uteområdene tilhørende og rundt Jegersberg gård bærer preg av årets klare målsetning om stedsutvikling, vedlikehold og forskjønning. Kunder, samarbeidspartnere, naboer og turgåere skryter av hvor flott uteområdet er blitt. Stalldrift av høy kvalitet, unikt tilbud om hundedagis i landsdelen og et solid rehabiliteringstilbud ulikt alt annet er blitt merkevarer til Jegersberg gård.

”Modellen stiller krav til alle ledd. Dette gjelder så vel fysiske og materielle rammer som det også gjelder relasjoner, samhandling og innhold. Kvalitetskravet vil også være uttalt for de produkter og tjenester som stedet vil komme til å utvikle og bli kjent for. I den grad man kan betrakte rehabilitering som et håndtverk utført av fellesskapet på stedet, skal det også her holdes håndtverksfaglig høy kvalitet hvor det leveres produkt og resultat som avtalt.”

(Kylland 2010 s. 5)

«Vi som arbeider og bor på Jegersberg gård er stolte over kvaliteten på arbeidet vi utfører og hva vi representerer. Ingen er her fordi det er synd på de.»

Daglig leder om drift av gården:

Kristiansand kommunes kjøp av Jegersberg gård ble gjort som en eiendomservervelse, helt uavhengig av rehabiliterings- og kompetansesenteret. Kommunen ønsket å sikre eiendommen til allmennheten. Og selv om rehabiliterings- og kompetansesenter i utgangspunktet ikke hadde sett for seg et gårdsbruk som base, er vi i dag takknemlige og fornøyde med at denne muligheten åpnet seg. Rammene rundt gården er idelle for rehabiliterings- og kompetansesenteret. Natur, sentralt og landlig på samme tid. Nærheten til dyr gir vekst, stall og hundedagis er gode arbeidsplasser. Gode omgivelser gir gode vilkår for vekst, både for den enkelte, for fellesskapet og for næringsutviklingen. Og selvsagt betyr det mye for gården og for nærmiljøet at Jegersberg gård er bebodd og vedlikeholdes av mennesker som har et eierforhold til stedet og føler at ansvar for å ta vare på stedet på vegne av et større fellesskap enn vi som bor her. Jegersberg gård er større enn vi som bor her.

Vi har overtatt en gård som var svært nedslitt på mange måter. Vi har jobbet med å forskjønne området rundt gården. Turgåere opplever at området er under forskjønning og at stedet har en positiv utvikling. Blant annet har vi satt opp nye gjerder, alle luftegårder er erstattet og vedlikeholdt. Ridebanen er opparbeidet og blitt meget bra. Dette er områder som daglig vedlikeholdes ved at det fjernes hestemøkk, elektriske gjerder holder

sikkerheten rundt hester under kontroll, vi pleier og vanner området sommer og brøyter og holder det tilgjengelig og åpent under vinteren. Byens folk ser dette og liker det de ser.

Stallen som vi overtok var preget av lav sikkerhet og få rutiner ifbm hestehold. Vi har satt rutiner og orden i høysete og det er i dag blitt en flott stall; sunn og solid økonomi med omsetning på 70 000,- pr måned,- Vi er i økning økonomisk, men også omdømmemessig.

Dette arbeidet har fellesskapet på gården stått for, og uten dem ville ikke Jegersberg gård hatt en slik utvikling. Vi har en klar målsetning om å nå 150 000,- kr i omsetning fra hest og hundehold. Og vi er på god vei til å gjøre det.

Arbeidet med å utvikle stedet vil gå sin gang samtidig som næringsutviklingen vokser slik at vi har arbeid til alle som flytter inn. Vi må vokse organisk krone for krone, og oppgave for oppgave. Så må vi være sikre på at vi er på toppen av oppgaven, og at ikke oppgaven er på toppen av oss og presser oss ned slik at vi ikke makter å gjennomføre arbeidsdagen.

Alle som bor på Jegersberg skal kvalifisere seg til å jobbe når de flytter ut. Å kvalifisere seg kan være så mye. Å forstå arbeidets kultur i form av å komme på tida og ikke for sent på jobb, å være en del av spisepause, ha planlagt måltid enten ved nistepakke eller ved å lage maten til riktig tid. Det skal være en trening i å gjøre arbeidet ferdig 100 % før en avslutter og begynner på en ny oppgave. Det er rutiner som å jobbe i team, være med på å planlegge arbeidsdagen og ha oversikt over det som du skal gjøre, men hva andre også skal bidra med. Det kan være å planlegging ifht riktig verktøy, innkjøp, ha en kostnadsstyring på det og en tidsplan. Å lære seg å sette pris på arbeid, å se at en klarer oppgaven, at det er viktig at du bidrar – totalt sett gir dette en god kvalifisering til et videre yrkesaktiv liv. Spesialkompetanse som å ta et fagbrev, få studiekompetanse, ta et sertifikat er også en del av kvalifiseringen og det er individuelle løp som utvikler seg for den enkelte beboer.

Alle som jobber på Jegersberg gård er viktige for driften og utviklingen av stedet og menneskene. Hver dag skjer det mirakler i form av hestedrift, hundedagis og servicetjenester.

Beskrivelse av målgruppe og tiltakskjede før innflytning

Målgruppe

Voksne rusavhengige kvinner og menn. Vi har ikke satt noen aldersgrense utover at du skal være voksen – altså definert over 18 år. Videre er det medikamentfritt, det vil si A og B preparater er ikke tillatt i bruk.

Personer som er i målgruppen til Jegersberg gård, er dem som opplever å ha behov for de virkemidlene vi har i vår rehabilitering: **tid** (til å lære seg å leve et rusfritt liv), (jobbe og bo i) **fellesskap**, bli veiledet og få støtte av **mentor** som har vært gjennom det samme og **kvalifisering** (mål om jobb/utdanning).

Som man kan se fra beskrivelsen over, er kriteriene for å søke seg inn til Jegersberg gård sånn sett ikke så mange: du må være voksen, være rusavhengig og medikamentfri. Utover dette er det viktig å vurdere at vedkommende vil kunne nyttiggjøre seg rehabiliteringstilbudet; dette måles da ut i fra personens målsetninger om bruk av tid og kvalifisering. Det er også viktig å avklare at vedkommende kan bo og leve i et fellesskap med mentorordning.

En praktisk beskrivelse av målgruppen:

- Hjelpetiltak i 1.linje/bolig ikke nok: Personen ønsker å leve rusfritt i trygge rammer og opplever å trenge lang tid for å klare å nå målet sitt å klare å leve et rusfritt liv og takle alle utfordringene en slik rehabilitering innebærer (trygghet, selvtillit, nettverk, jobb, kommunisere, økonomi).

eller

- Man er definert av spesialisthelsetjenesten til å ha fått nok behandling av sitt rusproblem (man har «verktøyene» som trengs), men trenger solide rammer i en rehabiliteringsfase med tett oppfølging og rusfrie rammer i sin videre rehabilitering.

eller

- Man har vært stabilisert og skjermet over tid, for eksempel i en privat omsorgsinstitusjon og har erfaring på at en trenger trygge rammer. Samtidig er vedkommende klar for å fortsette sin rehabilitering nå med fokus på kvalifisering, jobb, være aktiv lokalsamfunnet.

Det er ikke mange kriterier for å få plass på Jegersberg gård, men viktige avklaringer som gjøres med spesialisthelsetjenesten og kommunens hjelpeapparat i forkant.

Personer som ønsker rehabilitering men som faller utenfor målgruppen er dem som ikke ser for seg et lengre løp, ikke kan bo i fellesskap med andre, trenger medikamentell behandling (A – B-preperater), ikke i stand til å arbeide eller har langsiktig mål om å kunne arbeide.

Grensesnitt til andre deler av tiltakskjeden for rusavhengige

Her kan det være nyttig å vise til definisjoner på Tverrfaglig spesialisert behandling (TSB) og Rehabilitering.

«Tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer – TSB – omfatter tilbud om døgnbehandling, dagbehandling og polikliniske tjenester. TSB er hjemlet i spesialisthelsetjenesteloven, og pasientenes rettigheter går fram av pasientrettighetsloven»

(helsedirektoratet.no)

«Habilitering og rehabilitering er tidsavgrensede, planlagte prosesser med klare mål og virkemidler, hvor flere aktører samarbeider om å gi nødvendig bistand til brukerens egen innsats for å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet.»

(Forskrift om habilitering og rehabilitering §2)

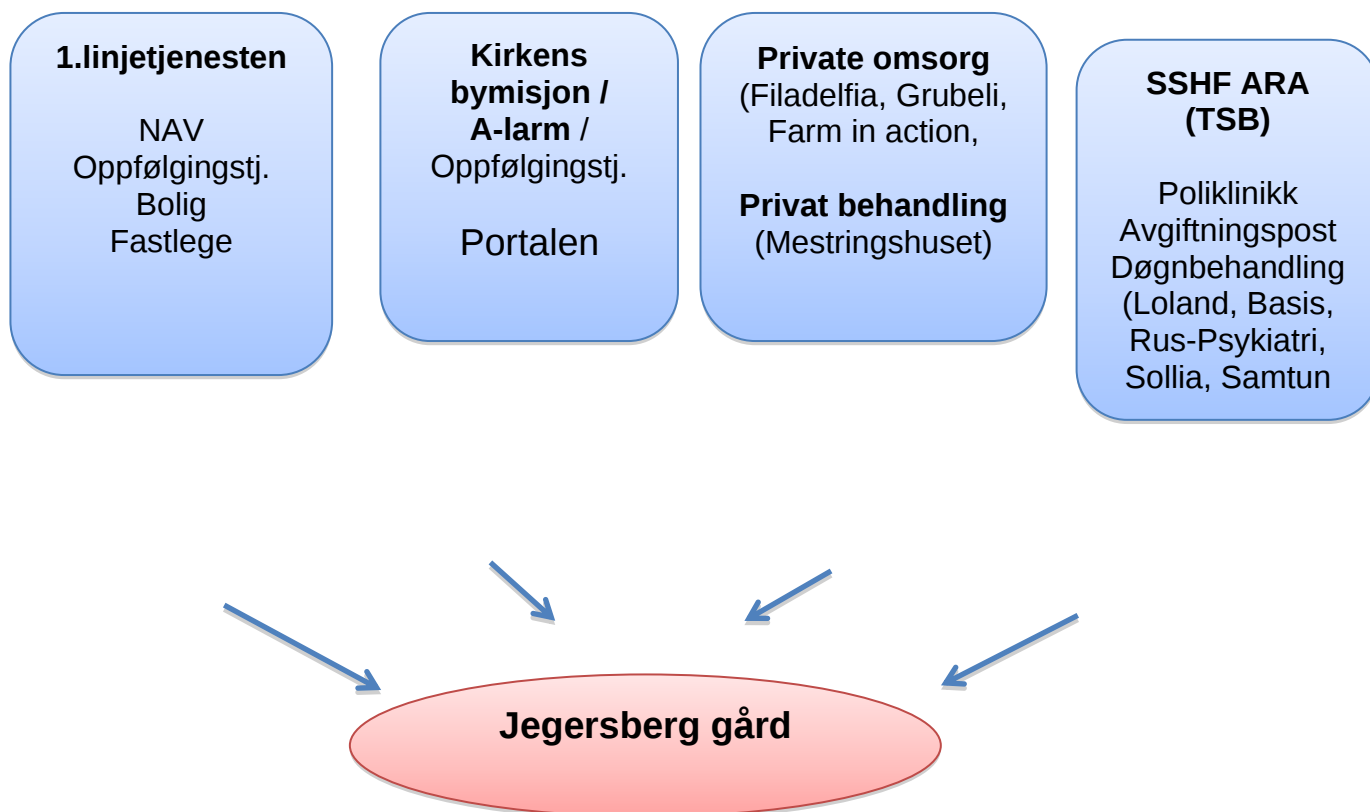
Rehabilitering eller habilitering for en rusavhengig – handler om å lære seg å leve et liv uten rusmidler og alt dette da innebærer: rusfrihet, delta i samfunnet gjennom aktiviteter og arbeid,

sosial trening gjennom kommunikasjon og samhandling med andre, tåle konflikter, stå i relasjoner, hushold og stabil/forutsigbar økonomi.

I spesialisthelsetjenesten (TSB) får man utredning og spisset behandling hvor man tilegner seg viktige verktøy for hvordan man kan klare å komme seg ut av en aktiv rustilværelse. I rehabilitering på Jegersberg gård er man aktiv deltakende i samfunnet, hvor man bor i egen leilighet i et fellesskap og trener på å leve sitt nye rusfrie liv.

Hvor i tiltakskjeden Jegersberg Gård er:

Jegersberg Gård samarbeider på tvers i flere nivå i tiltakskjeden til hjelpeapparatet for rusavhengige: Vi samarbeider med idelle organisasjoner, brukerorganisasjoner, private omsorgsinstitusjoner, spesialisthelsetjenesten og 1.linjetjenesten.

En tiltakskjede for en rusavhengig som ønsker rehabilitering og behandling for sitt rusmisbruk, er individuelt og kan se meget forskjellig ut fra person til person. Det er blant annet avhengig av hvor alvorlig rusproblem vedkommende har, hva slags behandlingserfaring en har, definerte hjelpe- og

tilretteleggingsbehov (oppfølging, bolig, nettverk, aktivitet, jobb). Rekruttering til Jegersberg Gård Rehabilitering skjer fra alle steder i tiltaksskjeden.

Beboere har flyttet inn fra

- ✓ Egen bolig og hjelpetiltak (har hatt oppfølging, poliklinisk behandling ARA, ansvarsgruppe – ikke tilstrekkelig).
- ✓ Kun avgiftningsopphold på avgiftningsposten ved ARA SSHF
- ✓ Etter Tverrfaglig spesialisert døgnbehandling
- ✓ Fra skjermings og stabiliseringsopphold på private omsorgsinstitusjoner
- ✓ Fra privat behandlingssenter
- ✓ Ned og uttrapping fra Legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

Nå som Portalen er i gang med sin drift, vil også aktuelle kandidater rekrutteres fra Portalens lavterskeltilbud.

Som beskrevet i modellen over, er Jegersberg gård representert i hele tiltaksskjeden til rusavhengige. Jegersberg gård kan være riktig rehabiliteringstilbud tidlig i en rusfri fase (f.eks etter opphold på avgiftningspost i en uke eller to), samtidig som en annen person kan flytte inn på Jegersberg gård etter 1 år i døgnbehandling i spesialisthelsetjenesten. Jegersberg gård er et rehabiliteringstilbud som kan dekke hjelpebehov for rusavhengige i alle faser i sin tilfriskning. Det viktige avklaringen er å finne ut om Jegersberg gård er det rette tilbudet til rett tid jf beskrivelse over av målgruppen (er de klare for innflytning ifht behandlingserfaring eller stabiliseringsbehov, fungerer de i et slikt fellesskap, er målet å kvalifisere seg for arbeidslivet).

Kommentarer ifht målgruppe:

Målgruppen i trinn 1 har også vært personer som kan bygge mentorgrunnlaget og grunnmuren til Jegersberg gård. Dette arbeidet har tatt lenger tid enn forventet før oppstart. Dette arbeidet har vært ekstremt viktig, med tanke på byggetrinn 2 og de neste som skal flytte inn i fellesskapet. I første driftsfase har det vært fokus å bygge mentorstamme, definere mentorrollen i fellesskapet og veilede de første mentorkandidatene. Dette er et viktig arbeid for Jegersberg gård sin fremtid.

Vår erfaring i rekrutteringsarbeidet er at det kan virke litt skremmende for kandidater når de får høre om mentorordningen og får spørsmål om de kunne tenke seg å bli mentor selv. De fleste vi har intervjuet – opplever et ønske om å hjelpe andre og formidler det vil være en drivkraft og egen

vekst i. Samtidig er de før innflytning ofte i en situasjon hvor de har lite eller ingen tro på seg selv: brutte bånd med familien på grunn av skuffelser, løgner, traumatiske hendelser. De har nok med seg selv og søker rehabilitering for å få trygghet og bygge opp sin egen identitet og selvtillit. Det er overveldende og skulle da samtidig tenke på å hjelpe andre. De fleste har erfaring med å få hjelp eller støtte av en sponsor, likemann eller noen med egenerfaring – derfor er mentorordningen noe de fleste er veldig positiv til.

Hvordan bli beboer på Jegersberg Gård

Kandidatene som får plass på Jegersberg gård i trinn 1:

Som beskrevet under avsnitt om målgruppen, har det i første driftsåret på Jegersberg gård vært fokus på å etablere en grunnmur i fellesskapet. Som nevnt over er fellesskapet et av grunnelementene i rehabiliteringsmodellen. For å muliggjøre å bygge en solid og trygg grunnmur til Jegersberg gård, så har det vært viktig fokus å klare å rekruttere en mentorstamme. Den første rekrutteringen er på mange måter investeringen i Jegersberg gård sin fremtid og utvikling.

Kandidatene til første byggetrinn har dermed blitt rekruttert nøye. Personen har måttet kunne formidle et eierforhold til at han / hun trenger lang tid for å lære seg å leve et nytt rusfritt liv. For å ha en opplevelse av dette, er det sannsynligvis en nødvendig erfaring: at flere forsøk er gjennomført på å bli rusfri og kanskje også har man vært i behandling tidligere. Kanskje man har opplevd at det er nok å bo i bolig med oppfølging og eventuelle arbeidstiltak i hjemkommunen for å klare å leve et rusfritt liv. Videre må en kjenne på et behov for å få så tett oppfølging, trygge rammer og struktur som man får gjennom å flytte inn på gården. Sist men ikke minst, må man ha et mål om å ønske å være aktiv i arbeidslivet. De første åtte beboerne, må vi også se at har på sikt potensiale til å være mentorkandidater og det optimale er at de selv også ønsker å bli mentor.

Dette kan høre ut som høye krav. På en måte er det høye krav til at personene vurderes å kunne leve i et slikt fellesskap som Jegersberg gård er og det er et rehabiliteringstilbud som er “mye å takke ja til.” Samtidig som beboere får trygge rammer til å lære seg å leve et rusfritt liv, er dette også et rehabiliteringstilbud for nettopp dem som må gi slipp på mye

av det de har hatt tidligere av nettverk for å klare det. Jegersberg gård er et annerledes rehabiliteringstilbud og et supplement til det som allerede finnes av rehabiliteringstiltak, hjelpetiltak og behandling for rusavhengige. Å flytte inn på Jegersberg gård er en mulighet til å starte på ny. Begynne fra startlinjen og forme sitt nye rusfrie liv. I tillegg til en trygg bolig, skjermet fra rusmidler og tidligere miljø, flytter man også inn et sted hvor man får et nytt nettverk av personer som man skal bo, arbeide og være sosial sammen med. Et nettverk av personer som er rusfrie og har et klart mål om å være nettopp det resten av livet - og med et mål om å bruke tid. Kraften i et slikt fellesskap, kombinert med å få bruke sine ressurser, bli utfordret og utvikle seg selv i arbeid og sosialt, er en mulighet for god rehabilitering.

Informasjonssamtaler til aktuelle kandidater

Vi tilbyr informasjonssamtaler til personer som er nysgjerrige på om Jegersberg gård kan være et aktuelt bofellesskap og rehabiliteringstilbud til dem. Det er gjerne hjemkommune, spesialisthelsetjenesten eller andre i hjelpeapparatet som tar kontakt og ber om informasjon. Det er lav terskel for slike informasjonssamtaler og vi formidler ønske om å være tidlig på banen for å kunne gi informasjon. Hvis vedkommende er rusfri, kan han/hun få komme på gården å få omvisning. Her har vi erfarne beboere som nå tilbyr omvisning og forteller hvordan det er å leve i fellesskapet og arbeide på gården.

Informasjonssamtaler gis til personer i alle situasjoner: i fengsel, i behandling, på vei inn i behandling, i hjemkommune, i arbeidstiltak. Det er ingen fasit for hvor du må være i din rehabilitering eller hvor mye behandling eller ikke du har. Det betyr at en plass på Jegersberg gård kan være aktuelt både for dem som ikke har gjennomført behandling og dem som har vært i behandlingstiltak. Det viktigste å kartlegge, er om Jegersberg gård er rette sted for dem i den situasjonen de er nå.

Intervju og kartlegging

Det avtales intervju med dem som vil søke plass. Intervjuet gjennomføres med hjemkommune og ev. andre aktuelle samarbeidspartnere. Det kartlegges motivasjon, rushistorie, nettverk, interesser og rehabiliteringsmål. Videre innhentes støtteopplysninger fra hjelpeapparat etter samtykke fra vedkommende. Det legges en plan på hvordan han/hun kan kvalifisere seg for innflytning. Det kan være behov for avgiftningsplass, annen behandling eller praktiske avklaringer i forkant som oppsigelse av leilighet osv.

Inntak

Det er et interkommunalt inntaksteam som vurderer alle kandidater og anbefaler inntak. Det interkommunale inntaksteamet vurderer og tar beslutninger om all oppstart og avslutninger av rehabiliteringsopphold ved Jegersberg gård (jf avsnitt om samhandling s. 28).

Motivasjonsfasen

I tiden mellom intervju og planlagt innflytning, tilbys samtaler og oppfølging fra Jegersberg gård. Dette er en viktig fase, hvor mentor og beboer har jevnlig kontakt. Etablering av ansvarsgruppe og påbegynning av Individuell plan er aktuelt. Målet med motivasjonsfasen er at vedkommende er best mulig forberedt på å flytte inn og ikke minst klarer å nå målet sitt med å flytte inn.

Rekrutteringsarbeidet

Trinn 1

Det er fullt på Jegersberg gård, med åtte beboere.

“ Å fylle opp huset med åtte personer på en gang, hadde aldri gått. Det er viktig at vi som bor her er på forskjellige stadier i rehabiliteringen.”

Rekrutteringsarbeidet til trinn 1 har vi valgt å gjøre gradvis. Det er viktig å bygge opp grunnmuren i fellesskapet først. I sitatet over viser beboeren til at det ville blitt kaotisk med så mange nye inn på en gang. Det er viktig at noen har bodd her lengre og har opparbeidet seg mer trygghet, når nye flytter inn. Her lener vi oss på erfaringer fra andre rehabiliteringstiltak og erfaringer fra spesialisthelsetjenesten. Inntak gjøres sjelden på likt tidspunkt - men beboere eller pasienter er kommet inn på forskjellige tidspunkt og er på ulike steder i sin rehabilitering eller behandling.

Når nye beboere flytter inn på Jegersberg gård, endrer fellesskapet seg naturligvis også.

“Hva som er viktig når det flytter inn nye? At de er sikre på hva de vil. Når grunnen (fellesskapet) er mer sterkt og ikke kan rokkes, da kan vi ta inn flere typer folk.”

Det er en stor overgang å flytte inn på gården og i fellesskapet, fra livet ute i hjemkommunen eller fra et behandlingsforløp i forkant. For de første beboerne, var det de ansatte mentorene som representerte denne stabiliteten og tryggheten. For de neste beboerne har det vært de første som flyttet inn og mentorene som er grunnmuren og tryggheten. I fremtiden nå, har vi beboere som er mentorene, som er veivisere, forbilder og arbeidsledere. Når vi her her, “tåler” fellesskapet også å kunne ta inn en mer ustabil og større gruppe personer som ønsker å lære seg å leve et rusfritt liv i et slik trygt miljø som vi bygger opp på Jegersberg gård.

Rekrutteringsarbeidet til trinn 1 har innebært et stort og krevende informasjonsarbeid. Informasjonssamtaler til kandidater men ikke minst omvisninger og informasjon til kommuner, NAV, spesialisthelsetjenesten og andre viktige samarbeidspartnere.

Rekrutteringsarbeid til trinn 2 og 3

Som beskrevet i rapporten har fokuset i første gruppe med rekruttering vært å bygge en mentorstamme. Rekrutteringsarbeidet i trinn 2 vil se annerledes ut: målgruppen vil endre seg med mentorstammen på plass. Det vil si at vi kan ta i mot flere grupper: dem som er mer usikre på sin motivasjon, hva de vil og om de tør å gi seg selv muligheten og ikke minst ha troen på at et rusfritt liv – er et fint liv. Vi har en oppfølgingsressurs stående klar til å ta i mot de nye.

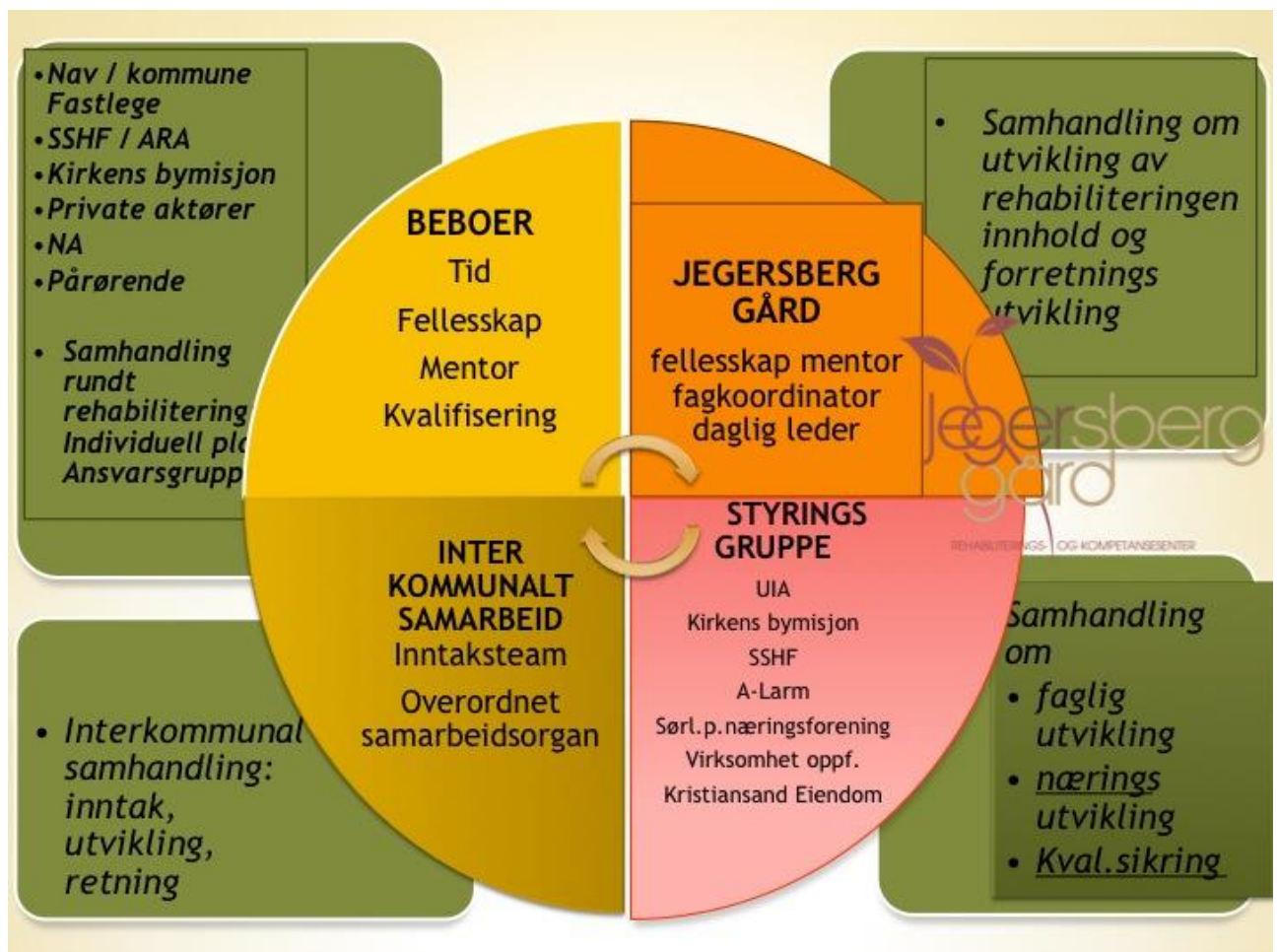
Samarbeidet med Portalen vil være en viktig rekrutteringsarena. Vi skal stå klare til å ta i mot dem som har vært i lavterskeltilbudet der og ønsker seg videre.

Vi i det interkommunale samarbeidet og i styringsgruppe startet arbeidet med rekrutteringsstrategi for å øke rekrutteringsgrunnlaget til regionalt og nasjonalt.

Samhandling

Jegersberg gård fremstår i dag som en modell og et eksempel på hvordan samhandle effektivt og med høy faglig kvalitet på rusfeltet. På samme måte som det har vært et bredt tverrfaglig arbeid i utarbeidelsen av modellen Jegersberg gård, er det også i dag et bredt og tverrfaglig samarbeidsmiljø i utviklingen videre av Jegersberg gård, samt den enkeltes rehabiliteringsforløp.

Samhandlingen rundt drift og utviklingen av Jegersberg gård, foregår på tvers av tjenester, forvaltningsnivå, etater, universitet, brukerorganisasjoner og næringslivet.

Samhandling på individnivå

På individ nivå foregår det samhandling mellom beboer, i fellesskapet, hjemkommune, Nav, Specialisthelsetjenesten, aktører i kvalifiseringsløp, aktiviteter, næringsliv og med kunder.

Samhandling innad i Jegersberg

På Jegersberg gård foregår det daglig samhandling internt både i rehabiliteringsforløp og daglig drift som nevnt i avsnittene over. Videre foregår det samhandling i fellesskapet i utviklingen av rehabilitering og videre forretningsdrift. Dette foregår daglig i drift, men også systematisk med inspirasjonssamlinger. Dette fører til eierskap, tillitt og ikke minst glede og engasjement. Alle som bor og arbeider på Jegersberg gård er viktige og skal oppleve at deres ressurser, bidrag og ideer er innflytelsesrike og forplikter. Et eksempel på slik

samhandling er inspirasjonssamlingen vi har hatt i høst, hvor vi har samlet ideer og grunnlag for handlingsplanen 2015.

Styringsgruppen

I styringsgruppen til Jegersberg gård sitter engasjerte representanter fra: Kirkens Bymisjon (Portalen), Sørlandet Sykehus avdeling for rus og avhengighet, Universitetet i Agder, Sørlandsparken næringsforening, Brukerorganisasjonen A-larm, Kristiansand Eiendom og Virksomhet oppfølgingstjenester rus og psykiatri i Kristiansand kommune.

Styringsgruppen bistår med ideer, kompetanse og sin tid for å kvalitetssikre faglig utvikling og næringsutvikling.

Det interkommunale samarbeidet

Det er et tett interkommunalt samarbeid mellom Kristiansand kommune som vertskommune og deltakerkommune Lillesand, Sogndalen, Søgne og Vennesla. Driften av Jegersberg gård er regulert gjennom interkommunale samarbeidsavtaler.

Det interkommunale samarbeidet foregår på flere nivå.

Det interkommunale inntaksteamet

Det er det interkommunale inntaksteam som vurderer alle kandidater og anbefaler inntak. Intervju og kartlegginger gjennomgås og vedtak om oppstart og avslutninger besluttet her. I dette samarbeidsforumet er det samlet fagmiljø med ruskonsulenter fra alle fem overnevnte kommuner. Inntaksteamet får oppdateringer på livet på gården og rekrutteringsarbeidet. Her drøftes faglige utfordringer og prinsipielle spørsmål.

Det interkommunale samarbeidsutvalget

Det interkommunale samarbeidsutvalget er representert på ledernivå fra hver deltakende kommune. Utvalget uttaler seg om betydningsfulle forhold for det interkommunale samarbeidet. Dette er blant annet elementer som prosedyrer, rutiner, deltakelse av flere samarbeidskommuner og sammensetning av inntaksteamet. Samarbeidsutvalget er et

beslutningsorgan som bestemmer Jegersberg gård sin retning når det gjelder utvikling videre.

Samarbeid med ideelle organisasjoner og private institusjoner

Jegersberg gård har et formelt samarbeid med ideelle organisasjoner og brukerorganisasjoner i styringsgruppe. Videre har vi som nevnt over i rapporten et tett og godt samarbeid i fagutviklingen på gården og i samarbeid utenfor gården. Vi opplever dette samarbeidet som meget fruktbart og positivt. Som vist til under målgruppe og i tiltakskjede opplever vi som å være en del av samme tiltakskjeden – og at Jegersberg gård kan være et godt alternativ både fra lavterskeltilbud, omsorgsplasser og behandlingsplasser. Flere som bor på Jegersberg gård i dag har vært i private institusjoner og fått god hjelp før de har vært klare for å flytte inn i fellesskapet på Jegersberg og starte å arbeide.

Samarbeid med Portalen, uttalelse v/daglig leder ved Portalen

Kirkens Bymisjon i Kristiansand (SKBK) var en av flere aktører som i 2007 ble invitert inn prosjektgruppen til Jegersberg Gård (JG). SKBK hadde lang erfaring fra «arbeid som metode» i rusrehabilitering via tiltaket Enter Jobb og fritid, - samtidig som organisasjonen på landsbasis var forankret gjennom 10 stiftelser og tilstede i 17 norske byer. Det nasjonale aspekt ville på sikt kunne tilføre et mulig rehabiliteringssenter en raskere lokal forankring i andre byer om det ble snakk om å rekruttere potensielle beboere fra hele landet.

I 2011 gikk SKBK inn i en ny rolle knyttet til Jegersberg Gård (JG). Rekrutteringsarbeidet til gården, både på kort og lang sikt, ville kreve økt fokus også i et lavterskelperspektiv. SKBK ønsket å se på nye måter å møte mennesker i aktiv rus på der arbeid skulle stå sentralt.

Med finansiering fra Helsedirektoratet og Innovasjon Norge begynte et arbeid med å utrede/planlegge et nytt motivasjonskonsept for mennesker i aktiv rus, - Portalen. Inspirert av de samme virkningsfulle elementer som skal virke ved JG skal Portalen motivere mennesker i aktiv rus til å se nye alternative løsninger for sitt liv.

I samarbeid med A-larm, Universitetet (UIA) v/ senter for entreprenørskap og Kristiansand kommune v/ oppfølgingstjeneste og JG har SKBK ledet et arbeid der et motivasjonskonsept og ulike forretningskonsepter(verksteder)er utviklet.

Våren 2014 overtok Portalen leie av Strandpromenaden 30 til formålet. Sammen med Likemenn fra A-larm og kommunens oppfølgingstjeneste skal SKBK lede arbeidet videre med å bruke arbeid, tid og fellesskap for at mennesker blir motivert til et liv uten rusmidler. UIA følger prosjektet med tanke på å videreutvikle forretningskonseptene.

Ved Portalen skal mennesker kunne starte på sin rehabilitering og forberede seg til en evt. innsøking/innflytning på JG.

“Akkurat som fellesskapet står sentralt i rehabiliteringens dynamikk, er samhandling, samtidighet og helhet nøkkelord for utviklingen av det rehabiliteringssenteret som prosjektet her skisserer. Modellen er et felles løft mellom kommuner, helseforetak, private organisasjoner, faglig kompetanse og brukerkompetanse, næringsliv og sentrale offentlige aktører på flere felt.”

(Kylland 2010 s. 5)

Samhandling fører til gode rehabiliteringsresultater og kvalitet i alle ledd

Samhandlingsreformens føringer

Jegersberg gård ivaretar noe av samhandlingsreformens føringer hvor kommunen har et omfattende ansvar for denne gruppen mennesker. Kommunens rolle er i endring og styrkes, samtidig med at spesialisthelsetjenstens rolle spisses. Kommunen får et større ansvar samtidig som behandlingstiden i institusjoner kortes ned. Økte krav om tilrettelagte bo og rehabiliteringstilbud stiller kommunenorge i dag ovenfor store utfordringer (Samhandlingsreformen 2008 - 2009).

Jegersberg gård er et tilbud til dem som ønsker og trenger lange rehabiliteringsløp, en bolig med oppfølging, fellesskap og krav om rusfrihet. Videre er Jegersberg gård en viktig del av det kommunale rusarbeidet. Deltakerkommunene i det interkommunale samarbeidet viser til at samarbeidet og hjelpetilbudet de disponerer med å være med i Jegersberg gård, sørger for at de som kommune kan tilby de tjenestene de har plikt til å gjøre til nettopp denne målgruppen og i tråd med samhandlingsreformens føringer.

Erfaringer og uttalelser fra samarbeidspartnere hvor vi samhandler på individnivå:

Vurderingsteamet ved SSHF Avd.for rus og avhengighetsbehandling formidler at rehabiliteringstilbudet ved Jegersberg gård, dekker det "gapet" som har vært mellom behandling i spesialisthelsetjensten og oppfølging i kommunen. Jegersberg gård sitt rehabiliteringstilbud dekker en mangel i tjenestetilbudet spesielt med tanke på dem som har vært gjennom behandling i spesialisthelsetjensten, er motiverte for å leve et rusfritt liv - men hverken klare eller tør å bo alene i en leilighet. Denne utryggheten trenger ikke å handle om redsel for rusmiljø / andre personer, men kan handle like mye om redselen for seg selv, sin viljestyrke og kampen mot impulsive handlinger som kan få så store konsekvenser.

«Etter å ha vært gjennom behandling og hadde vært rusfri i 1 år, våget jeg meg til byen og skulle gå på kino alene for første gang. Jeg møtte på feil person på vei ned - fikk tilbud om noe sosialt, var ensom og før jeg visste ordet av det hadde jeg begynt å bruke

igjen. Jeg stoler ikke på meg selv. Jeg trenger mer trygghet og rammer enn det jeg kan få i en bolig: Jeg klarer ikke å bo alene og klarer ikke å bo hos mine foreldre.»

Ruskonsulentene i inntaksteamet trekker blant annet frem:

Overgangen fra behandlingsplass, til å bo i egen bolig er ofte krevende. For noen er et ettervern med bolig, faste rammer og tett oppfølging nok. For andre er dette en meget krevende øvelse å skulle stå i. Jegersberg gård er et botilbud med krav om medikament og rusfrihet. Å få leiekontrakt i et slikt hus, med fellesskap, aktivitet, arbeid og forbilder - gir en trygg plass for å bygge selvtillit.

“Å dra fra behandling og tilbake til det gamle... samme by, samme mennesker - det er så lett å falle tilbake. Behandlingstid kan fort føles bortkastet. For meg er Jegersberg gård en måte å sikre meg på. Flott bolig, nytt nettverk og arbeid på et sted. Rammer. Lære nye ting. Bygge meg opp.”

Sammen kan vi!

- Nasjonal oppmerksomhet og et godt eksempel på virkningsfull rehabilitering og samhandling

Foredrag og Stortinget

Samhandlingen som foregår i og rundt Jegersberg gård rehabiliterings- og kompetansesenter blir lagt merke til. Vi er gode på samhandling og er stolte formidlere av dette. Vi har holdt foredrag på flere dagsseminar arrangert av Kompetansesenter Rus – region sør. Et av kompetansesenterets hovedfokus er å legge til rette for å bedre samandlingen rundt rus og psykiatri pasientene. Kompetansesenteret jobber på oppdrag fra helsedirektoratet (borgestadklinikken.no). Vi har også holdt foredrag på Universitetet i Agder for studenter med temaet effektiv og virkningsfull bruk av Individuell plan. 19 -21 januar arrangeres det Nasjonal kongress Psykisk helse 2015. Da skal Jegersberg gård holde foredrag om virkningsfull samhandling i rehabilitering. I desember ble Jegersberg gård invitert inn til Stortinget av stortingsrepresentant Kari Henriksen. Vi holdt da innlegg for stortingsrepresentanter fra Agderbenken og Helse og Omsorgskomiteen.

Kristiansand kommune som vertskommune med Songdalen, Lillesand, Søgne og Vennesla som deltakerkommuner blir satt på kartet for hvordan god samhandling fører til solide rehabiliteringsløp og suksesskriterier.

Vi er klare for å vokse

Jegersberg gård får på vegne av kommunene skryt av hvor fremtidsrettet og forut vår tid vi er på rehabiliteringsfeltet og ikke minst følger de nasjonale føringene. Vi er et godt eksempel på hvordan kommunene effektivt kan drive solide rehabiliteringstilbud med bruk

av vår metodikk på sikt. Våre ambisjoner er å være synlige i nasjonal sammenheng nå som vi begynner å få mer solid drifts erfaringer. Vi har tro på at vår metodikk innenfor rusrehabilitering bør nevnes/introduseres i den nasjonale opptrappingsplanen på rusfeltet som skal ferdigstilles 2015.

Rehabiliteringsens innhold og fire virkningsfulle elementer er satt i livet fra et prosjekt til en virkningsfull modell. En rehabilitering som virker effektivt og skaper samfunnsvekst. Vi har gode resultater både på rehabilitering og drift. Vi har en mentorstamme klare for å ta i mot nye kollegaer og kompiser. Vi er klar for å vokse!

Det er en stolt gjeng som nå bor og arbeider på Jegersberg gård.

“Jeg er den jeg er i dag – nettopp fordi jeg har vært gjennom det jeg har.”

“Hva som må til for å kunne flytte inn? Stort ønske om å endre livet. Det er skummelt å flytte inn, en må være villig til å hoppe i det. Være tøff, gi seg selv muligheten - for det er et fint basseng...”

Til slutt, kommentarer fra beboerne som oppsummerer tiden på gården:

“Fantastisk! Jeg har begynt å leve igjen. Har fått et forhold til familien. De tør å tro på meg.”

“Jeg er mest stolt av at jeg er på jobb hver dag og er med på å opparbeide det gode fellesskapet.”

“Når jeg tenker på hva jeg gjør nå ifht for et år siden, interesserer jeg har og hva jeg gjør i løpet av en dag.. dette har jeg taklet veldig bra. Før har vært utpå eller ventet og ventet...”

Litteraturhenvisning

Forskrift om habilitering og rehabilitering(2012) *Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-16-1256>

Kylland, Tone (2010). *Prosjektrapport. Modell for rehabiliterings- og kompetansesenter til rusmiddelavhengige*. Kristiansand Kommune.

Prosjektrapport SpoR Vestfold (2010 – 2013): Samhandling og psykiatri rus. *Psykososial rehabilitering av RoP-Pasienter: "Hva er'e vi driver med?"*

Stortingsmelding 47 (2008 – 2009): *Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid*. Helse og omsorgsdepartementet.

Kristiansen, Ronny (Red.) (2012): *Utfordringer for norsk planlegging*. Kristiansand. Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Borgestadklinikken.no: <http://borgestadklinikken.no/kompetansesenter/om-kompetansesenteret>

aftenposten.no: (<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/20-ars-bortkastet-rusforskning-pa-drop-outs-7509684.html#.UzClannEUex>)

basta.se: <http://www.basta.se/20-ar-av-socialt-foretagande-bastas-konferens-i-malmo/>

Senter for entrepenørskap: <http://www.mn.uio.no/sfe/studier/sosialt-entreprenorskap.html>

Helsedirektoratet.no: <https://www.regjeringen.no/nb/tema/helse-og-omsorg/sykehus/prioriterte-utviklingsomrader/tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling/id536813/>

fagrådet.no: <http://www.rusfeltet.no/wp-content/uploads/2014/05/Program-nov-2014.pdf>

Vedlegg

1. Jegersberg gård rehabiliterings- og kompetansesenter 24.10.14:
Inspirasjonssamling 4 “Felleskapet vårt – og meg selv i fellesskapet.”
2. Utkast til handlingsplan 2015
3. Rapport fra Mattilsynet
4. Likemannsdokument